

BUITEN

17^E JAARGANG N^O. 13.

ZATERDAG 31 MAART 1923.

Foto C. Steenbergh.

DE SPAARNWOUDER- OF AMSTERDAMSCH E POORT TE HAARLEM,
VAN TERZIJDE GEZIEN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE SPAARNWOUDER- OF AMSTERDAMSCHER POORT TE HAARLEM, VAN TERZIJDE GEZIEN, ILLUSTRATIE	BLZ. 145
HET HUIS MET DEN BRONZEN KLOPPER, UIT HET ENGELSCHE, DOOR WILLIAM LE QUEUX (13)	146
HERINNERINGEN AAN GOSLAR, DOOR M. E., GEÏLL.	BLZ. 148—149
HET LIED VAN DE MEREL, DOOR W.	BLZ. 149
EEN BEKOORLIJKE PLANT MET SIERLIJKE BESVRUCHT- JES IN DEN HERFST, DOOR A. J. V. LAREN, GEÏLL.	150
HEBREEUWSCHE WOORDEN, DOOR F. W. DRIJVER.	150
HET VOORM. PRINSEN- OF ADMIRALITEITSHOF TE AMSTERDAM, DOOR MR. A. LOOSJES, GEÏLL.	BLZ. 151—156
„BANTAM” DOOR TINE COOL	BLZ. 154
PORTRET EN HET VOLKSGELOOF, DOOR JOH. TH. L.	154
VAN MENSCHEN EN DIEREN, DOOR G. D. ROBERTS	155

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Het huis met den bronzen klopper

13) door WILLIAM LE QUEUX.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

EENIGE VREEMDE VRAGEN.

DE volgende week waren er twee onderwerpen, die in de kranten druk besproken werden. Het eerste was de vreemde soortige dood van Aaron Weinberg, de omstandigheden, waaronder die had plaats gehad, en een levensbeschrijving van den kleinen man; het andere de arrestatie van Yootha Hagerston, op beschuldiging van diefstal van een paarlen collier, behoorende aan Marietta Stringborg, vrouw van Julius Stringborg, wijnhandelaar, vroeger gewoond hebbend te Shangai, thans in Upper Bruton Street, Londen, en „Rusthoek” te Maidenhead. Weinberg's dood scheen zeer geheimzinnig en de lijkschouw duurde ongewoon langen tijd. Volgens de lijkschouwer was de overledene een natuurlijke dood gestorven, maar dokter Johnson bestreed dit ten sterkste, en gaf daar verschillende goede redenen voor op. In de eerste plaats het vreemde verschijnsel, dat de doodsverstijving zoo snel was ingetreden; dan het feit, dat alle organen gezond bleken te zijn; verder de zonderlinge uitdrukking in de oogen, die er, toen hij hem het eerst zag, heel anders uitzagen dan de oogen van een doode; en ten slotte de toestand van het bloed. Hij hield vol, dat het bloed een ongewone kleur had. Hij gaf toe, dat de samenstelling van het bloed geen afwijking vertoonde. De lijkschouwer was een van die verwaande doktoren, die als ze eenmaal iets gezegd hebben, daar door dik en dun aan vasthouden, en Preston en Blenkiron zagen dadelijk wel, dat hij dokter Johnson zooveel mogelijk tegenwerkte en al zijn be-

weringen trachtte te bestrijden. „Ik moet zeggen,” zei hij op hoogen toon, nadat Johnson zijn ervaringen had medegedeeld, „dat ik het in geen enkel opzicht met u eens kan zijn. Bovendien, welke reden kon iemand of meerderen hebben om een man te vermoorden, die zulk een gezien burger was, niet tegenstaande zijn ietwat leelijk beroep? De gedachte, dat de dood aan andere dan natuurlijke oorzaken is toe te schrijven, komt mij bespottelijk voor. Als de overledene vergift had ingenomen, of als hem vergift was toegediend, hadden wij de sporen daarvan moeten vinden. Wij hebben echter nergens een spoor van vergift gevonden en dus, als u mij veroorlooft mijn meening onverholten te uiten, dokter Johnson, vind ik uw vermoedens overdreven — of laat ons zeggen: niet ter zake doende”. „In dat geval,” antwoordde Johnson, de schouders ophalend, „heb ik niets meer te zeggen”. „Juist. Het doet mij genoeg, dat u dit inziet”. Johnson opende zijn mond, alsof hij nog wat zeggen wou, maar zweeg. Blijkbaar dacht hij: „Wat helpt 't tegen zoo iemand te spreken?” En dus luidde het oordeel „dood door natuurlijke oorzaken” en Johnson ging zeer verbitterd met Preston en Blenkiron weer weg. Maar de tweede gebeurtenis had veel grooter indruk op Preston gemaakt dan de eerste, had hem bijna geheel in beslag genomen sinds den avond van het bal — Yootha's arrestatie. Ofschoon zij ten slotte vrijgesproken was, had zij ernstig geleden onder het toezicht waaronder zij al dien tijd had gestaan. En het spreekt vanzelf dat ze heel wat over de tong was gegaan. En nog steeds werd over haar gesproken. Onder anderen door Jessica Mervyn—Robertson. Het gezegde: „laster maar raak, er blijft altijd iets van hangen” werd opnieuw aan haar bewaarheid. Vrouwen vooral spraken over het geval, trokken veelbetekenend de wenkbrauwen op en glimlachten op een manier die meer zei dan woorden. „Als ze arm was geweest, in plaats van een rijke dame te zijn, zat ze nu in de gevangenis”, zei een bezoekerster van Jessica's salon. Even later vroeg zij: „Is Mrs. Stringborg niet een vriendin van u?” Jessica antwoordde, dat ze haar sinds een paar jaar kende. „En wat denkt zij ervan?” Jessica glimlachte. Toen zei ze: „Ze denkt niet”. De bezoekerster knikte — „Ik begrijp u”, zei ze meesmuilend. „Zij weet”. Weer glimlachte Jessica. En dit was meer bevestiging, dan als zij ronduit „ja” gezegd had. En toen ze afscheid namen, was de bezoekerster overtuigd, dat zij nu het „ware” van de zaak wist en dat nog al van een speciale vriendin van Marietta Stringborg. En Yootha? Reeds voelde ze de verkoeling in de atmosfeer om haar heen. Weliswaar bleven velen in haar gelooven, die lachten om de bespottelijke beschuldiging, maar anderen.... De blikken die op haar geworpen werden; het gefluister om haar heen; het schijnbaar niet gezien worden door goede kennissen; de koele ontvangst waar zij steeds welkom was geweest — zij leed diep onder dit alles. Op een avond toen zij met Cora Hartsilver naar de opera was geweest, riep ze opgewonden uit: „Ik voel me ellendig vanavond — ellendig. Het was mij den heelen avond alsof iedereen naar me keek en fluisterde: „Zie je wel dat meisje dat daar zit; die is 't die dien avond op het bal in Albert Hall aangehouden is voor diefstal van een collier”. En 't was niet allemaal verbeelding. Ik heb duidelijk eenige malen mijn naam hooren noemen. En heb je wel op Jessica gelet? Ze zag mij zoodra wij binnenkwamen en ik zag, dat ze zich omkeerde en iets zei. Haar vrienden stonden om haar heen te luisteren en allemaal staarden ze me aan, toen ik mijn plaats innam.... Ik voelde me als een misdadigster, Cora, ik voel me nog als een misdadigster....” Zij sloeg haar armen om haar vriendin heen en begon bitter te weenen. Cora troostte haar zoo goed mogelijk, terwijl ze in haar hart gloeide van woede. Want ze begreep dat Yootha het slachtoffer was geworden van een vooraf beraamd plan en dat niemand anders dan Jessica er de aanstichtster van was. En het ergste was, dat Yootha het slachtoffer was van Jessica's haat tegen haar, Cora zelf, en dat zij moest lijden omdat zij haar vriendin was. Daar men haar niet van den diefstal had kunnen beschuldigen, wilde men haar treffen door haar vriendin. En sterker dan ooit nam zij zich voor, niet te rusten voor zij Jessica Mervyn—Robertson ontmaskerd had. „Huil niet, lieveling,” zei ze, het Metropolitan detective-bureau, dat ze hun uiterste best doen mogelijk met jou bij ze te komen, daar ze je enkele vragen wilden stellen. Ook zullen ze ons iets laten zien, dat ons interesseeren zal.” „Laten we dan morgenochtend gaan,”

zei Yootha, haar oogen drogend, „en laten we Charlie vragen om mee te gaan. Ik ben zeker, dat hij dit doen zal als ik het hem vraag.” „Dat had ik ook al gedacht” antwoordde Cora. „We zullen hem dadelijk opschellen. Zei hij niet, dat hij vanavond weer thuis zou zijn? En het is nog geen twaalf uur.”

Maar zij kregen geen antwoord. En dus gingen ze den volgenden morgen met z'n tweeën naar het „het huis met den bronzen klopper.” Zij werden binnengelaten in dezelfde kamer, waarin Lord Froissart indertijd Alix Stothert en Camille Lenoir aan het werk had gevonden; maar nu waren in de aangrenzende kamers een aantal klerken en typisten aan het werk. Stothert was nu alleen en hij ontving ze met zijn gewone hoffelijkheid. „Goeden morgen,” zei hij deftig. „Wilt u zoo goed zijn plaats te nemen?” En nadat zij zich neergezet hadden, kwam hij dadelijk ter zake en zei: „Ik heb u gevraagd hier te komen, omdat ik Miss Hagerston persoonlijk eenige vragen wilde stellen. Zoudt u me willen zeggen,” vervolgde hij, zich tot Yootha wendend, „hoe lang u al met Kapitein Preston verloofd bent?”

Verbaasd keek het meisje op. „Wie heeft u gezegd, dat we verloofd zijn?” riep zij blozend uit. „Ons engagement heeft nog niet in de krant gestaan.” „Dat weet ik, maar het is juist onze zaak dingen te weten vóór zij publiek zijn. Hoe lang, Miss Hagerston?” „Tien dagen. Maar heeft dat iets te maken met het paarlen collier?” „Indirekt — ja. U hebt, geloof ik, verleden jaar den negenden Augustus kennis met hem gemaakt, niet waar? Tijdens een lunch bij Ritz?” „Jawel”. „En sinds dien hebt u hem herhaaldelijk ontmoet, zeker?” „Alleen in den laatsten tijd”. „Ook kent u sinds eenigen tijd een jong journalist, Harry Hopford genaamd?” „Ik ken hem; meer niet. Ik heb hem hier en daar ontmoet”. „En dan is er een dame, die in uw kringen wèlbekend is en die dus zoowel gij als Mrs. Hartsilver zeker kent — Mrs. Mervyn-Robertson. Gij herinnert u, dat gij en Mrs. Hartsilver ons bureau had opgedragen een onderzoek naar deze dame in te stellen. Datzelfde verzoek is ons gedaan door den heer Hopford en door Kapitein Preston en zijn vriend Blenkiron. Wij hebben enkele dingen ontdekt, die wij u alleen hebben medegedeeld, maar enkele andere moeten wij om bizondere redenen nog voor ons houden. Alleen wil ik u waarschuwen, dat bedoelde dame veel invloedrijke vrienden heeft, en zou ik u daarom willen raden niet langer te trachten in haar particulier leven te wroeten. Ze is een gevaarlijke vrouw, een heel gevaarlijke vrouw; ik zeg u dit natuurlijk in strikt vertrouwen.” „Dank u,” antwoordde Yootha. „En kunt u nu enig licht werpen op het geheim der gestolen parels?” „Daar kom ik zoo dadelijk op. U hebt zeker gehoord, dat er korten tijd geleden een belangrijke diefstal heeft plaats gehad in Mrs. Robertson's eigen woning, ofschoon er niets van in de kranten heeft gestaan?” „Ja, ik geloof dat toentertijd zoowat iedereen het wist”. „Alles wat dien avond gestolen is, was speciaal verzekerd. En het collier waarvan men u ten onrechte beschuldigde het gestolen te hebben, was eveneens afzonderlijk verzekerd en wel bij dezelfde maatschappij waar Mrs. Robertson's juweelen verzekerd waren. Madame Marietta Stringborg is een speciale vriendin van Mrs. Mervyn-Robertson; ze hebben eenige jaren geleden kennis gemaakt in Shanghai. Nu kan dit een toevallige samenloop van omstandigheden zijn —”

Daar Yootha daarop niet inging, zei Cora: „U wil dus zeggen, dat —” „Ik zeg niets,” zei Stothert, „maar . . .”

Hij drukte tweemaal op een elektrische schel en Camille Lenoir trad binnen. „Mijn compagnon,” zei Stothert, haar voorstellend. „Camille,” vervolgde hij, „herinner jij je wat Lord Froissart zei den laatsten keer, dat hij hier was — het was de ochtend van den dag waarop hij zich het leven benam — omtrent juweelen die hoog verzekerd waren bij de maatschappij waarvan hij directeur was?” „Ja,” antwoordde zij, „hij zei, dat hij geloofde dat de eigenaars dier juweelen ze eerst hoog assureerden en dan gefingeerde diefstallen lieten uitvoeren door menschen, die ze de „gestolen” goederen teruggaven, nadat het verzekerde bedrag was uitbetaald”. „Heling in 't kort gezegd,” zei Cora. „Mr. Stothert zegt, dat hij geen verdenking wil werpen op Mrs. Mervyn-Robertson, maar — ik begrijp u”. „En komt u nu eens even hier.”

Terwijl hij sprak opende Stothert een lade in het bureau, waarvoor hij zat. Hij nam er een klein verzegeld pakketje uit, verbrak de zegels, opende het pakje en toonde den verbaasden vrouwen, een prachtig paarlensnoer. „Dit is het collier van Madame Strindberg,” zei hij. „Het snoer, dat men uit uw handtaschje haalde, Miss Hagerston, was van imitatie parels gemaakt.”

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

WOLKEN PAKKEN ZICH SAMEN.

Men zegt, dat de Henleyweek eens in de acht jaren mooi is; dan was dit zeker een achtste jaar, want het weer was schitterend. Dezen keer had Preston een woonschip gehuurd, dat bij Maidenhead gemeerd lag, maar nu voor een week naar Henley versleept was, en hij had eenige vrienden geïnviteerd om te komen lunchen, wanneer ze lust hadden. Dan wou hij meteen zijn engagement publiek maken en zijn toekomstige vrouw voorstellen. Tot nu toe had geen zijner vrienden gebruik gemaakt van de uitnoodiging. Eenigen hadden getelegrafeerd, dat ze op het laatste oogenblik verhinderd waren; anderen waren zonder excuus weggebleven. — Preston was verbaasd. „Vreemd” zei hij, toen zij ook den tweeden dag alleen bleven, „ik dacht dat vandaag wel enkelen zouden komen. Ik weet, dat Cooper en Atherton hier zijn, want ik heb ze een half uur geleden op de rivier gezien”. Yootha antwoordde niet. „Je bent stil vandaag, lieveling”, zei hij toen zij bleef zwijgen. „Scheelt je iets?” Hij boog zich voorover om haar beter te zien. De treurige blik harer oogen trof hem diep. „Lieveling”, zei hij angstig. „Wat is er? Hindert je iets?” „Niet bepaald hinderen,” zei ze met een zwakken glimlach, „maar . . .” „Ja? Maar —?” „Ik geloof, dat ik wel raden kan, waarom je vrienden zijn weggebleven. Dat is niet zoo moeilijk te raden.” „Vindt je? Ik wou, dat ik het wist — o! —”

Zijn gelaat nam een andere uitdrukking aan. „Dus weet je het nu ook?” vervolgde zij. „Ik voor mij verwonder mij niet. Je weet hoe de menschen mij met den nek hebben aangezien sinds die afschuwelijke geschiedenis met de parels. En nu de menschen weten, dat wij verloofd zijn, willen ze heelemaal niets met mij te maken hebben. Als je alleen geweest was, waren je vrienden waarschijnlijk allemaal komen lunchen.” „Noem je dat „vrienden”, riep Preston toornig uit. „Als 't zulke lui zijn, dan zijn het mijn vrienden niet meer, dat verzeker ik je.” „Och, ik kan ze geen ongelijk geven” zei Yootha met een grimmig lachje. „Voor een dergelijke befaamdheid moet men boeten, al heeft men ze niet gezocht. Ik zal 't wel overleven”, voegde zij er schouderophalend aan toe.

Een bootje ging voorbij en de jonge man aan het roer riep Preston aan. „Mag ik eventjes aan boord komen?” vroeg hij. „Ik wou u spreken.” „Kom maar hier,” riep Preston, al ging het niet van harte, want het was Archie la Planta. Even later lag het bootje langs zij. „Ik hoop, dat ik niet stoor,” zei La Planta, doende alsof hij nu eerst zag, dat niemand anders dan Yootha aan boord was. „Ik dacht, dat u vrienden te lunchen had. A propos”, voegde hij er aan toe, „mag ik u feliciteeren? Ik heb vandaag eerst het nieuwtje gehoord.” „Dank u,” zei Preston, de ontstemming verbergend, die hem dit ongewenschte bezoek veroorzaakte. „Wie heeft u verteld, dat wij verloofd zijn?” „O, verschillende menschen. Die laatste race was spannend, hè?” „Zeer. Zei u niet, dat u mij wat te vragen had?” „Een paar dingen. Het eerste is een boodschap van Jessica. Zij laat vragen of u en Miss Hagerston thee wilt komen drinken op haar schip — het is die groote boot, *The Apex*, die heelemaal opgetuigd is als een oorlogsschip, met kanonnen en al. Er is een vroolijk troepje aan boord, en Jessica zegt, dat het haar groot genoeg zou doen als u beiden komt. Ik mocht geen weigering aannemen,” eindigde hij lachend.

Preston wachtte even alvorens te antwoorden. „Wat dunkt je er van, Yootha?” zei hij met een veelbeteekenenden blik. „Zullen we gaan of niet?” „Ik zou wel willen,” antwoordde zij, zijn gedachten radend. „Hebt u al geluncht, Mr. La Planta?” „Om u de waarheid te zeggen, nog niet,” zei hij, onverschillig een sigaret opstekend. „Blijf dan hier lunchen,” zei Preston. „Straks komen misschien nog meer gasten.” „Heel vriendelijk van u,” zei La Planta beleefd. „Mijn tweede vraag was of u Madame Camille Lenoir van het Metropolitan detective-bureau ook gezien hebt. Ik weet, dat ze met kennissen hier is en ik wou haar graag spreken.” „Ik heb haar nergens gezien.” „Dat spijt me,” zei Archie la Planta, geërgerd. „Een aantal menschen hebben haar gezien en niemand kan me zeggen, waar ik haar vinden kan. A propos, heeft het huis met den bronzen klopper nog iets ontdekt in die geschiedenis van het paarlen halssnoer?” „Nog niet, maar ze verwachten, dat ze mij in een of twee weken wel wat te vertellen zullen hebben.”

(Wordt vervolgd).

HET MARKTPLEIN TE GOSLAR.

HERINNERINGEN AAN GOSLAR.

DE stad Goslar en haar architectonische bezienswaardigheden: de overblijfselen van de middeleeuwse vesting, de kapel van den Dom, het klooster der Benediktijnen en de kerk op den Frankenberg, de oude zetel der Duitsche heerschers in 't „Kaiserhaus”, het Raadhuis en het groote aantal mooie gilde- en burgerhuizen, het „Kaiserworth”, het huis der bakkers, en het „Brusttuch” — zij zijn den reizigers uit alle streken der wereld bekend. Het is niet noodig daarvan nog veel te vertellen. Vooral niet aan Hollanders, die jaarlijks, vooral des zomers, een bijzondere voorliefde voor den Harz toonen en die zich hier bijna thuis voelen. Men moet hun niet dingen, die zij reeds kennen, op objectieve wijze nog eens meedeelen. Dat zou slechts vermoeden. Maar men mag wel hunne herinnering wekken en versterken door eenige losse kantteekeningen, persoonlijk getinte opmerkingen, die misschien er toe kunnen bijdragen het karakter en de stemming van dit schoone oude stadje dichter te naderen. ☞ Waarin bestaat de veelvoudige aantrekkelijkheid van Goslar, die ook heden nog, zoowel hem die van haar geschiedenis en schoonheid een studie gemaakt heeft, als den leek zoo levendig treft? ☞ Het stadje ligt in een ver hoekje van het rijk en de streek waartoe het behoort, ver van de groote verkeerswegen, idyllisch omsloten door berg en dal — en is toch langen tijd een middelpunt van de Duitsche geschiedenis geweest. Reeds aan deze tegenstelling tusschen een krachtig, glorieus verleden en een klein, vriendelijk heden, dankt de stad veel van haar bekoring. Op iedere schrede door de stille, zonnige straten valt een schaduw uit groote dagen, die voorbij zijn. Hier heeft duizend jaren geleden, Koning Hendrik I, uit eenige nabijgelegen dorpen, de stad gesticht. De rijke ertslagen in den nabijgen Rammelsberg deden haar snel en krachtig opbloeien. Hendrik III doet hier omstreeks 1050 het „Kaiserhaus” bouwen; twee geslachten van vorsten, die na elkander de rijkskroon dragen, verblijven hier met voorliefde. In 't „Kaiserhaus” wordt Hendrik IV geboren, die in 1063, bij een bloedigen strijd tusschen de kerkelijke partijen, uit de stad moet vluchten. Drie en twintig rijksvergaderingen, binnen Goslar's muren gehouden, bewijzen de belangrijke plaats die de stad in haar bloeitijd inneemt. Als dan echter tusschen de „Staufen” en „Welfen” de strijd om den Duitschen troon uitbreekt, wordt juist zij de twistappel der beide tegenstanders. Wel werd de opstandige Hendrik de Leeuw in 1180 afgeslagen, maar reeds in 1206 valt Goslar in de handen der Welfen, die hier nu als in vijandelijk land huizen. Nog eenmaal komt een Duitsche tegenkoning, Willem van Holland, binnen de muren der stad, nog eenmaal verheft zij zich als lid van den Europeeschen stedebond, de „Hansa”, tot economische beteekenis. Maar dan, tegen het einde der middeleeuwen, is haar zelfstandige rol voorbij, zij moet stap

voor stap achteruitgaan, tot zij weder een rustige kleine stad is geworden. ☞ Uit den voor de kunst bijzonder vruchtbaren bodem der provincie Neder-Saksen gesproten, kwam het oude gebouwen-beeld der stad, spiegel van haar bloei-periode, vrijwel onaangetast over den drempel van den nieuwen tijd. Maar oorlog en domheid, deze laatste niet minder brutaal als de eerste, richtten zich tegen de monumenten van het verleden. In den dertigjarigen oorlog hebben de Zweden er op barbaarsche wijze huisgehouden. De bouwvallige Dom werd steeds meer als een lastige, doode steenhoop beschouwd en eindelijk, in 't jaar 1820, voor afbraak verkocht; slechts een kleine kapel bleef staan. Eerst sinds het midden van de 19e eeuw begon men wederom in te zien, wat de nationale plicht tegenover de historische kunstwerken vereischt. Maar dat was een tijd, die zelve geen levende bouwstijl bezat en daarom zonder stijlgevoel voor een al te grondig restaureeren der behouden overblijfselen zorgde. Het in de jaren 1867—1880 vernieuwde Kaiserhaus is daarvan het meest karakteristieke voorbeeld. Aan de historische juistheid van het herstel behoeft niet getwijfeld te worden; de architect heeft de ontwerpen van de oude keizerlijke „Pfalz” nauwkeurig bestudeerd. Maar de geest van den Duitsche geleerde, niet die van den scheppenden kunstenaar, bestuurde zijn hand, en zoo werd zijn werk kaal, nuchter en schematisch. Liever een vervallen brokstuk van het oude geheel, dan zulke een volledige correcte vernieuwing! Bij deze voortgaande vernieling en vervalsching is in den laatsten tijd een nieuw kwaad, misschien wel het ergste, gekomen: de nabootsing. Men vindt ze vooral bij de particuliere huizen. Want deze moderne woningen hebben de noodlottige eerzucht zooveel mogelijk te gelijken op de oude voorbeelden. Verwarrend werkt deze vermenging hem die beter van de zaken op de hoogte is; in beide gevallen ontnemt zij echter het oude de rechten, die het toekomen. ☞ Onder deze omstandigheden is het niet gemakkelijk zuivere indrukken te krijgen. Maar men behoeft slechts korten tijd in het stadje te vertoeven om — ook zonder Gids — der sterk spreekt hier het oude door zijn karakter. Want bijzonder in andere oude Duitsche steden de grootste bekoring aan de schoonheid van Goslar op romaansche grondslagen. Het altaar, de basilica op den Frankenberg, het bronzen fontein-terug tot de tijden van den Romaanschen stijl en maakt te zamen met de overvloedige overblijfselen van de vroegere gothiek, een streng en ernstig effect. Hem, die hier langer toeft en scherper ziet, vertoont deze stad zich niet vrouwelijk lieflijk en bekoorlijk als de steden in het zuiden van Duitschland,

maar mannelijk. Haar gebouwen zijn de uitingen van de levens-trots der vorsten en burgers in de 11e en 12e eeuw. ☞ Maar het stadsbeeld wordt niet gevormd door zijn gebouwen alleen, maar nog veel meer door zijn open ruimten, zijn straten en pleinen. De vluchtige bezoekers gaan langs den weg der „bezienswaardigheden” van het Station recht naar de „Kaiserpfalz”. Ze verkwikken zich aan het marktplein, aan het laat gothische Raadhuis met de krachtige arcaden voor het front gelijkvloers, met zijn bordes en de sierlijke erker ter zijde, aan het radikaal gerestaureerde gildehuis der lakensnijders, „Kaiser-worth” genaamd, aan de vele met houten banden, snijwerk, beschilderingen en inschriften voorziene particuliere huizen, echt en nagemaakt-oud, en als zij daarvoor tijd vinden, omvatten zij ook wel het geheel, de schilderachtige, behaaglijke ruimte van dit plein, met een snellen blik. In de afgelegen stegen en steegjes komen zij niet. En toch slaat juist daar het hart der stad. Hier spint zich haar geheime leven door de eeuwen heen. Reeds achter het bont beschilderde huis met het steile dak, dat in den volksmond de „borstdoek” genoemd wordt, begint dit betooverende net; het smalle en kromme pad stijgt omhoog, en komt uit op een bredere straat, waarlangs de Mühlbach stroomt. Monumenten van kunst zijn hier niet te vinden, doch slechts een stratenplan, nauw en kronkelend, soms klimmend, dan weer dalend, het eene oogenblik in diepe schaduw en dan weer in hellen zonneschijn, daartusschen zwevend in gedempt licht, een echt schildershoekje dus — en toch slechts een paar mazen uit een gothisch straten-net. Maar hier fluistert de ziel der stad haar liefste, wonderlijkste geheimen, hier woont, eeuwenoud, haar burgerlijke geest, hier komt bijna onmerkbaar, de overgang tot het landschap tot stand. En reikt ons zoo den laatsten sleutel tot haar betoovering. Want ook het kunstwerk van deze stad wordt organisch eerst door haar landschap. Van de Harz treedt de Rammelsberg naar voren, de Gose stroomt voorbij naar het dal van de Oker. Tusschen heuvelen en vlakten heeft zich Goslar genesteld; lieflijk omgeeft de natuur het ernstige gebouwencomplex, de stad neemt deel aan de krachtige wisseling der jaargetijden. De meeste bezoekers kennen haar slechts zooals zij zich des zomers vertoont. Maar de winter past veel meer bij het karakter der plaats. Want als de sneeuw in dikke laag de aarde dekt en een fijn-grijze damp de lucht vervult, komen er het romaansch karakter van de stadsgebouwen, het landschap en de oorspronkelijke levenszin van oud-Goslar te zamen tot een krachtige eenheid vol uitdrukking. M. E.

Het lied van de merel.

JUICHEND was het voorjaar in het land gekomen. . . . De winter met zijn ijzige vuist had zijn heerschappij verloren, de winterstormen hadden geloeid. . . . de sneeuw had alles toegedekt. Nu eindelijk beloofde de zomer te komen met zijn bloemenweelde. . . . mensch en dier herademden. . . . een gevoel van „verlost zijn” zweefde in de lucht. . . . ☞ „Wat een zaligheid. . . . die kostelijke warmte. . . .” fluisterden de crocussen tegen elkaar. . . . en hun manteltjes van goudstof straalden in de zon. . . . „welk een wonder-vreugde is toch het leven. . . .” gonsde een bijtje, ijvrig van bloem tot bloem vliegend. . . . „wat is de honing zoet. . . .” ☞ Daar komt een oude dikke pad aangewandeld. . . . „je roemt den dag voor den avond. . . . het voorjaar is net begonnen. . . . weet jij soms alles wat er komt !!” „Dat zal ik je zeggen”. . . . juichte de merel die net aangevlogen kwam over den hoogen tuinmuur. . . . hoog schetterde zijn lied. . . . „Liefde. . . . vreugde . . . zaligheid. . . . hierover ben ik den geheelen zomer nooit

uitgezongen. . . .” „Doet mij plezier voor jou. . . . ik wensch je geluk met je jeugdige verbeeldingskracht. . . . houdt de teugels maar goed in de hand, anders eindig je in een zenuw-inrichting. . . .” Alles herademde toen de dikzak met een. . . . „plof”. . . . in het vijvertje verdween. . . . ☞ Een paar dagen later kwam de vorst terug. . . . „Ik heb wat vergeten. . . . zooals de menschen dat plegen te doen. . . . Ik kom het even halen. . . .” O wee. . . . wat stonden de crocussen in hun gouden manteltjes te bibberen. . . . Au, au, kermden de jonge bloesems. . . . ach, wij houden het niet meer uit! en zij verbleekten van de ellende. . . . Grimmig lachte de winter. „Hinder mijne bloemen toch niet zoo. . . .” zeide de zon, in woede ontstoken, en hare verontwaardiging gloeide zoo dat de vorst ervan smolt. Toen hernam de merel haar lied weer en schetterde het door de tuinen. . . . „Liefde, vreugde. . . . zaligheid. . . .” ☞ Toen vlood het voorjaar te ras voorbij en de zomer had hare plaats ingenomen. . . . Aan den pereboom waar eerst de teedere bloesems hadden gezeten, kwamen nu kleine gouden peren. . . . De rozenstruik zat dik in de knoppen die aanstonds open zouden gaan maar er kwam geen regen. . . . als een steunen klonk het uit de rozengarde. . . . „water. . . . wij versmachten. . . . zon. . . . ga nu eindelijk eens weg. . . .”. „Zoo. . . .” bromde de oude padde. . . . „wensch je soms den winter?” En het wanhopige antwoord was. . . . : „ach alles liever dan die droogte !” Op een avond vlogen zwaluwen en meeuwen voorbij. . . . en toen zij het water zagen vielen zij er dorstig op af. . . . De merel had zich nog door niets uit het veld laten slaan. . . . en nog altijd klonk het lied. . . . „liefde, vreugde, zaligheid. . . .” Een meeuw keek verwonderd op. . . . en zeide bits. . . . „misschien is dat hier het geval. . . . ik vloog over verre landen. . . . daar vindt men soms geen druppel water. . . . goed dat gij inziet hoe goed gij het hier hebt. . . . men kan vliegen waar men wil. . . . het gras is geel als stroo, dood tot den wortel. . . . groene bladen ziet men niet meer. . . . geen druppel water in de rivieren. . . . ach men kan het niet aanzien met droge oogen. . . .” De zon brandde met alle macht, hij had blijkbaar geluisterd. . . . zoo? was het daar overal zoo treurig?? en hij lachte valsch. . . . „Ik straal graag. . . .” „En je was zoo boos op den vorst van het voorjaar?” waagde een bloem te zeggen. „Dat is heel iets anders, dat is een *ander* verbieden — ik ben boven de wet. . . . Ik vind het heerlijk om mijn macht aan de menschen te toonen. . . . de menschheid volgt ook zijn eigen zin. . . . Zij

HERINNERINGEN AAN GOSLAR. „KAISER-WORTH”.

klagen toch eeuwig als ik schijn of niet schijn.... Over eenige maanden dan komt de winter.... dan begint het jemieëeren weer opnieuw, tevreden is de menschheid nooit...." De toehoorders verbleekten en stopten hun ooren dicht om niets te hooren.... ☞ De zon hield woord, en dag aan dag brandde de zon met hare vurige stralen.... Al het geluk en de vreugde was als weggeveegd.... De wind werd het eens met de zon.... en alle dauwdruppeltjes vloten naar de wolken; hier op aarde was geen plaats meer voor hen.... ☞ Toen zat de merel weer eens een dag op den hoogen muur van den tuin en wilde zingen.... maar het lied wilde niet vloten. Hare roes was voorbij.... Zij zag de ellende om haar heen.... de stem bleef steken.... geen lied klonk meer in het vroege morgenuur.... en onwillekeurig moest zij denken.... „zou de padde gelijk hebben?" W.

Een bekoorlijke plant met sierlijke besvruchtjes in den herfst.

IEDER, die botaniseert, kent wel het Dalkruid, *Majanthemum bifolium* (Schmidt), ook Wilde lelietjes geheeten, dat in ons land hier en daar in bosschen vrij algemeen wordt aangetroffen. Het is een onzer bekoorlijkste laagblijvende, inlandsche plantjes, met eironde, toegespitste, hartvormige blaadjes en kleine, witte bloempjes, welke tot fijne pluimvormige trosjes vereenigd zijn. De Duitschers noemen het plantje: „*Maiträubchen*” en het is ook nauw verwant aan het Lelietje van Dalen of Meiklokje, *Convallaria majalis* (L.), en onze Salomonzegels (*Polygonatum* (Trn). ☞ Een andere verwante is de *Smilacine racemosa* (Desf.), maar deze stamt uit Noord-Amerika. Op de hiernaast geplaatste afbeelding der plant herkennen wij dadelijk een zekere gelijkenis met de voornoemde inlandsche soorten, en uit den uiterlijken vorm spreekt ons hare verwantschap duidelijk tegen. De langwerpige, parallel-nervige bladeren aan de buigzame stengels, doen ons aan de Salomonzegels denken, en de vruchttrosjes aan het bloemstelsel van het Dalkruid. ☞ Evenals bij dit laatste plantje, bij de Lelietjes van dalen en de Salomonzegels, die respectievelijk witte-roodgespikkelde, glanzend-oranjeroode en blauwzwarte bessen dragen, worden de geelachtig-witte bloempjes van *Smilacine racemosa* opgevolgd door bleek-violetkleurige, donkerder gespikkelde besvruchtjes, die door hunne fijne, porceleinachtige kleur onze aandacht trekken. ☞ Men kan hierdoor tweemaal per jaar van de ongemeene sieraden dezer aardige plant genieten, in den zomer van den bevalligen bloementooi, in het najaar van de fijnkleurige vruchttrosjes, die evenals de bloemen, welke ze opvolgen, aan de uiteinden der stengels voorkomen, en een welkome afwisseling bieden bij de kleurige vruchtjes der z.g. besheesters, als Meidoorn, Vuurdoorn, Rotsmispel, Sneeuwbes, Kersappel, enz., die als herfstsieraden in onze tuinen zoo bewonderd worden. ☞ De *Smilacine racemosa*, die ik in navolging van onze Oostelijke burens, die de plant „*Traubige Schattenblume*” noemen, als „Trosvormig Schaduwkruid” zou kunnen aandienen, is een vaste plant, wier bevallig-omgebogen, tot aan den top bebladerde stengels, al naar de standplaats en den aard van den bodem, 60 à 90 c.M. hoog kunnen worden. ☞ De plant groeit het beste op een licht beschaduwde standplaats in humusrijken grond, en kan door deeling van den wortelstok vermeerderd worden. ☞ Voor hen, die de minder zonnige hoekjes in hun tuin ook gaarne verlevendigd willen zien met elegante plantenvormen, is het „Trosvormig Schaduwkruid” een der alleraardigste vaste planten, welke we kunnen aanbevelen. Want behalve een dankbare, is het ook een sterke vaste plant, welke men thans kan aanplanten.

Foto C. Steenbergh.

EEN BEKOORLIJKE VASTE-PLANT.

A. J. VAN LAREN.

Hebreeuwsche woorden.

I.

HET behoeft ons allerminst te bevreemden, dat, naast andere talen, ook de Joodsche, d.i. de taal van het Oude Testament, in zooverre haar invloed op de onze deed gelden, dat verscheidene Hebreeuwsche woorden in onze spreek- en schrijftaal werden opgenomen, nadat zij in een min of meer Hollandsch kled waren gestoken. De meest gebruikelijke laat ik hier volgen, met vermelding van hun oorsprong en beteekenis. En dan komt in de eerste plaats in aanmerking het woord *Jehova*, dat intusschen, zooals het daar staat, nòch in de Staten vertaling van den Bijbel noch in den oorspronkelijken Hebreeuwschen tekst voorkomt. In laatstgenoemde taal worden de woorden alleen door medeklinkers aangeduid, terwijl de lezer geacht wordt de er bij behoorende klinkers te kennen. Zoo wordt de Oud-Israëlietische naam van God aangeduid door het tetragram יהוה d.i. JHVH, terwijl niemand met zekerheid zeggen kan welke klinkers men bij het uitspreken van dit woord gebruikte. De latere taalgeleerden stemmen vrij wel overeen in de meening dat het tetragram oorspronkelijk als Jahwe uitgesproken zal zijn. Intusschen is sedert het begin der zestiende eeuw een andere uitspraak deze komen verdringen, n.l. *Jehova*, welke volgens sommigen ontstaan zou zijn door bij de bovengenoemde vier medeklinkers de klinkers te plaatsen van het woord *Edonaj*, d.w.z. „mijn Heer”, omdat men den waren naam van God

te heilig achtte om uitgesproken te worden. De beteekenis van het tetragram is soms ten onrechte verklaard als verband houdend met het werkwoord היה, d.i. leven, maar hangt veeleer samen met het werkwoord היה, d.i. zijn. — Het woord *Messias* is het Hebreeuwsche משיח, hetwelk komt van een werkwoord, dat bestrijken (met olie) beduidt en gebruikt wordt ter aanduiding van het zalven o.a. van koningen. Dezen heetten in Israël dan ook „Gezalfden van Jahwe”, waar zij door zalving tot hun ambt gewijd werden. — De Joodsche rustdag staat algemeen bekend als *Sabbath*; het Hebreeuwsche woord שבת komt

dan ook van een werkwoord dat rusten beduidt. — Het woord *Amen*, waar wij een werkwoord „beamen” in den zin van „amen op iets zeggen” of „met iets instemmen” van gemaakt hebben, is het Hebreeuwsche אמן, dat afgeleid is van een werkwoord, dat zooveel als „vast zijn, zeker zijn”, beduidt. Ons woord „Amen” heeft dan den zin van het latijnsche fiat, d.w.z. het zij zoo! — *Hosannah*, het Hebreeuwsche הושיעה נא is ontleend aan Psalm 118—vers 25 en beteekent „help toch!” terwijl *Halleluja*, d. i. het Joodsche הללויה „loof God” beduidt. — Het woord *Manna*, dat in onze taal een zeker burgerrecht heeft verkregen, is genoegzaam bekend uit het verhaal van de woestijnreis van het Joodsche volk. Het is het harsachtige, honingzoete sap van den Tamarisk, dien de Arabieren Tarfa noemen en dat omstreeks Juli en Augustus op het westelijk Sinaïtisch schiereiland in dikke druppels neervalt. Het uitzweeten van dit vocht zou het gevolg zijn van den steek van de manna-schildluis in den weken bast van de boomtweijg, hoewel die vochtafscheiding ook schijnt plaats te kunnen vinden onafhankelijk van het insect. De Arabieren verzamelen *Manna* nog altijd, waarvan het volksgeloof wil, dat het van den hemel regent. De kloosterlingen van den Sinaï verkoopen het aan de pelgrims als woestijnbrood. In het Hebreeuwsch heet het מן en sommigen meenen dat het zijn naam ontleent aan den uitroep der verbaasde Israëlieten מן זה, wat is dit? Intusschen verklaren anderen het woord als „geschenk” — Ons woord *Paschen*, het Joodsche

פָּסַח, komt van een werkwoord, dat voorbijgaan beteekent en oorspronkelijk verband hield met den „transitus solis”, ter eere waarvan het groote lentefeest gevierd werd, terwijl later het voorbijgaan in verband gebracht is met het overslaan van de woningen der Israëlieten bij het dooden van de eerstgeborenen der Egyptenaren (Exodus 12 vers 27) — Het *Poeriem* waarvan in het boek Esther verhaald wordt, zou, volgens het zevende vers van het derde hoofdstuk van dat boek, zijn naam danken aan het lot of פּוּר, dat den dag moest aanwijzen, waarop Mordechai's geslacht zou uitgeroeid worden. Intusschen hebben wij hier waarschijnlijk met de verbastering van een Babylonisch woord te doen, hetwelk de godenvergadering, onder leiding van Marduk, aanduidde, waarin het lot der menschen in het ingetreden jaar bepaald werd. Als voornaamste sieraad van Israëls' Tempel treffen wij in het Heilige der Heiligen de *Cherubim* aan, gevleugelde beelden, deels van menschelijke, deels van dierlijke gestalte. Zij golden als voertuigen Gods. Omtrent den oorsprong van hun naam כְּרוּב bestaat geen zekerheid, misschien is de verklaring „voertuig” niet de minst aannemelijke. — Het woord *Talmud*, het bekende Joodsche standaardwerk, beteekent leer of onderrichting en is afgeleid van het werkwoord לָמַד, dat leeren beduidt. — Onder *Sjibboleth* wordt nog altijd een herkenningsteeken verstaan, hetgeen zijn oorzaak heeft in hetgeen in het twaalfde hoofdstuk van het boek der Richteren verhaald wordt van de Gileadieten, die in hun strijd tegen de Efraïmieten, opdat geen dezer ontvluchten zou, ieder die den Jordaan wilde overtrekken, het woord *Sjibboleth* lieten zeggen. Sprak iemand dit als *Sibboleth* uit, dan gaf hij daarmee het bewijs dat hij een Efraïmiet was en werd hij om 't leven gebracht. Het woord שִׁבּוּלֵת (*sjibboleth*) beteekent „aar”.

F. W. DRIJVER.

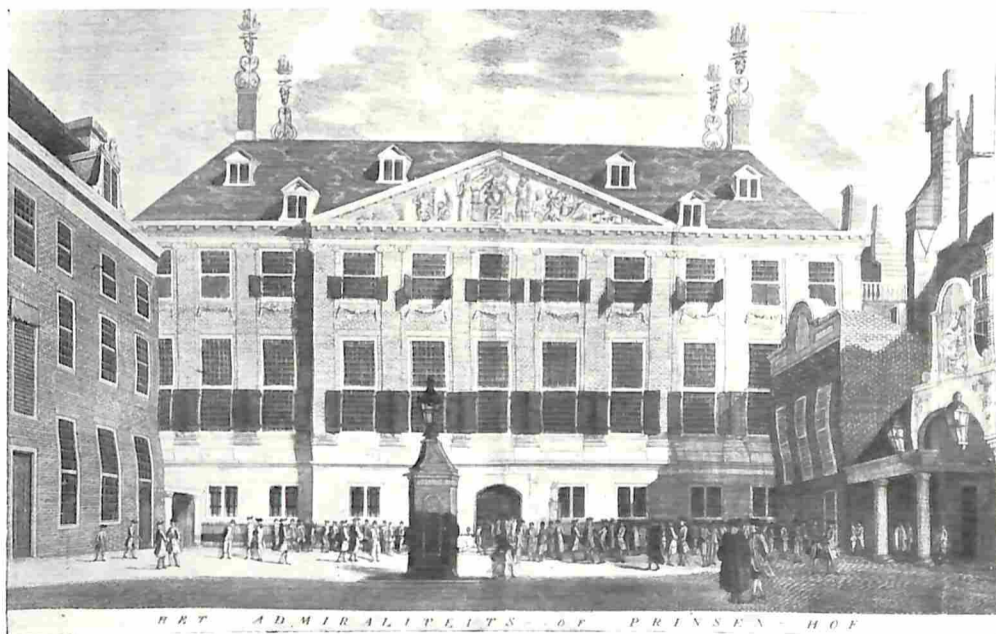
Het voormalige Prinsen- of Admiraliteitshof te Amsterdam.

AMSTERDAM is oudtijds rijk aan kloosters geweest: vóór de Hervorming vond men er binnen de muren niet minder dan negentien, waarvan zestien voor vrouwen. Drie daarvan bevonden zich tusschen Oudezijds Voor- en Achterburgwal: het St. Agnieten-, het St. Margrietten of St. Catharina-, en het St. Ceciliën klooster. Voor dat laatstgenoemde komen wij een oogenblik Uwe aandacht vragen. ☞ Het St. Ceciliën klooster is gesticht in den aanvang der 15e eeuw, en werd bewoond door Nonnen, die naar den derden regel van St. Franciscus leefden. In 1578, toen Amsterdam tot de Staatsche zijde overging en de Hervorming binnen de stad zegepraalde, was het met de rust der kloosterlingen uit, en moesten zij hunne gebouwen verlaten. Ook de Franciscaner nonnen werden uit hun klooster verdreven, dat, evenals een aantal andere Amsterdamsche kloostergebouwen, een andere bestemming kreeg: het werd ingericht tot een logement voor Prinsen- en andere hooge Heeren, die de stad bezochten, en ontving vandaar den naam van Prinsenhof. De eerste heer van aanzien, die er in geherbergd werd, was de Graaf van Leicester; hij vertoefde er enkele dagen van het jaar 1586. Een achttal jaren later verbleef Prins Maurits er tijdens zijn bezoek aan Amsterdam. ☞ Weldra begreep men, hier als elders, dat de zoo weinig voor dit doel gebruikte gebouwen nuttiger bestemming konden krijgen. In 1597 gaf men dan ook een gedeelte der gebouwen aan het College der Admiraliteit in gebruik. In 1638 noch-

HET PRINSEN- OF ADMIRALITEITSHOF.
HET HOOFDGEBOUW IN ZIJN TEGENWOORDIGEN TOESTAND.

tans, tijdens het bezoek van de met veel luister ingehaalde Maria de Medicis, werd weder het „Prinsenhof” haar als verblijfplaats aangewezen, en in 1642 logeerde er haar dochter, Engeland's Koningin. En toen in 1652 het oude Raadhuis verbrand en het nieuwe nog niet voltooid was, nam de stadsregeering haar intrek op 't Prinsenhof. Daarna kwam het geheele complex in handen der Admiraliteit, die er in 1566 den vollen eigendom van verwierf, en er, tot hare opheffing in 1795, haar vergaderzaal en hare lokalen had. Ook waren er woningen voor de Heeren Raden ter Admiraliteit, die van elders werden afgevaardigd. ☞ De oude kloostergebouwen stonden grootendeels aan den Oudezijds Voorburgwal; daarachter strekte zich, tot den Achterburgwal, een ruime hof uit, ten noorden begrensd door de kloosterkapel. Na de verdrijving der kloosterlingen werd deze hof allengs aan alle zijden door gebouwen omringd, die een ruime binnenplaats vormden, waartoe een poortje in de huizen aan den O.Z. Voorburgwal toegang verleende. De kapel bleef aanvankelijk bestaan, al klonken hier niet meer de gezangen en gebeden der geestelijke zusters; in den beginne, in 1586, tot Schermschool ingericht, werd zij reeds spoedig bestemd tot kantoor voor de Convoogelden. In 1758 echter werd het kerkje afgebroken, en door meer voor de nieuwe bestemming geschikte gebouwen vervangen; aan den kloostertijd bleef nog slechts het dakruitertje herinneren, het kleine torentje dat men op het dak van het nieuwe gebouw plaatste, en dat er nog steeds te zien is. ☞ Zeer veel is er in den loop der eeuwen om den binnenhof veranderd. Omkranste hem nog in den aanvang der 17e eeuw een veelsoortige schilderachtige gebouwenkring, in verschillende tijd opgetrokken, en daarvan duidelijk blijk gevende, langzamerhand

HET PRINSEN- OF ADMIRALITEITSHOF.
HET HOOFDGEBOUW IN ZIJN OORSPRONKELIJKEN TOESTAND.

moest deze plaats maken voor van saaije gevels voorziene huizen, bijkans naar één model gebouwd, muren met groote ramen er in, meer niets. Thans geeft nog slechts de gevel aan de zuidzijde iets treffends te zien; hij behoort dan ook tot het hoofdgebouw der Admiraliteit, waarin de heeren vergaderden van

den Zeeraet, scherp gesleept
Op 't veiligen der zee, gekruist met oorlogschepen.

Dit gebouw dagteekent van 1661 en zijn gevel is ontworpen door Daniël Stalpaert. Hij vertoont het Palladiaansche karakter, evenals het Raadhuis op den Dam, schepping van Jacob van Campen, die dezen strengen stijl in de mode bracht. Ionische pilasters dragen de kroonlijst; overigens vormen festoenen de eenige versiering, met het fronton boven het lichtelijk vooruitspringend middendeelte, waarin grappig-kunsteloos beeldhouwwerk is aangebracht. In het midden zit er, in komische houding gehurkt, de Hollandsche leeuw in zijn tuintje, tusschen zijn achterpooten twee gekruiste ankers houdend, het wapen der Admiraliteit. Boven hem vliegen stijfjes twee kindertjes, die een krans op zijn goedmoedig hoofd willen leggen. Naast hem, ter linkerzijde, staat vrouwe Gerechtigheid, die den onvermijdelijken weegschaal en het niet minder onvermijdelijke

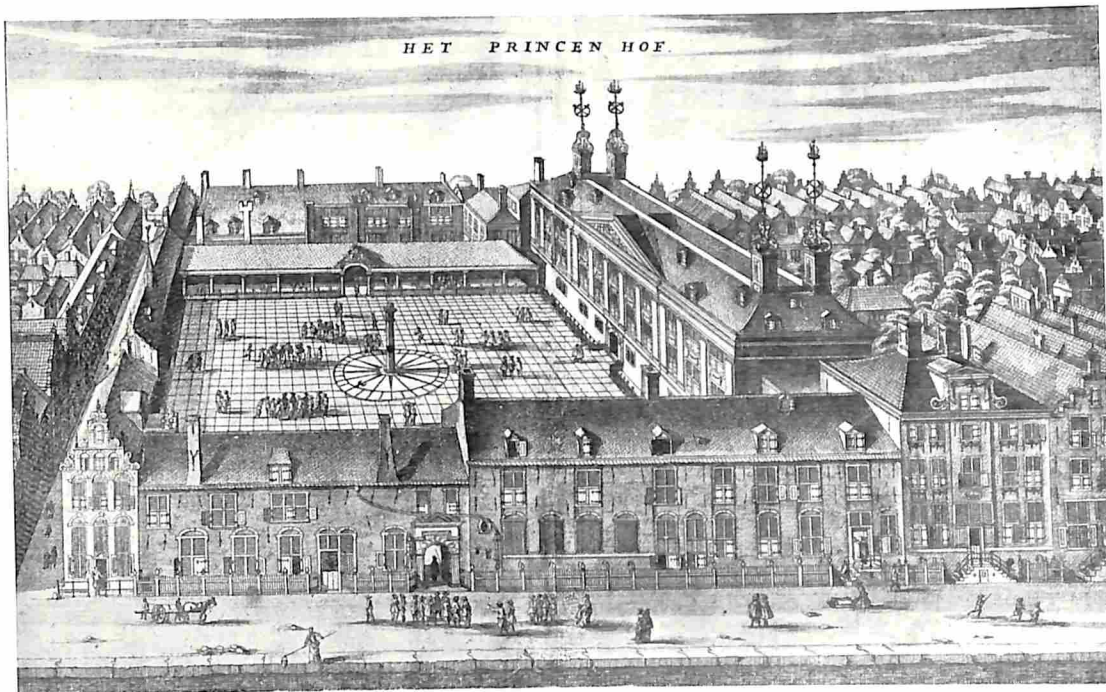
zwaard draagt, maar bovendien een hoorn des overvloeds naast zich heeft geplant. Daarnaast ziet men, in eenigszins onbeholpen houding, Neptunus op een dolfijn varen; duidelijk kan men zien, dat hij niet gewoon is aan dergelijke tochtjes: met zijn drietand houdt hij zich moeizaam in evenwicht. De punt van het frontispies is hier gevuld met allerlei scheepvaartattributen. Rechts van den Leeuw staat Mars, een krijgsman

met een jolig groot hoofd; dat er evenwel met hem niet te schertsen valt, blijkt uit den fakkel, dien hij in de hand houdt. Naast hem rijzen uit onverwachte en onverklaarbare golven eenige zonderlinge gedaanten, een zeer sip kijkende vrouw met een snoer paarden in de handen, vergezeld door een meermanachtig wezen, dat met barsch gelaat op een hoorn blaast, en dan nog zulk een gedrocht, waarachter zich de kop van een paard verheft. Dan is het golvengewoel weer plotseling uit en staan rustig op een vloer eenige kanonnen met kogels en andere vechtmiddelen. Aan dezen gevel is betrekkelijk weinig veranderd, maar dat weinige is voldoende geweest, om hem zijn aantrekkelijkheid grootendeels te ontnemen; men vergelijkte maar eens de beide afbeeldingen op bladz. 151. De vensters der eerste verdieping, in de vorige eeuw van groote spiegelruiten voorzien, vormen thans groote gaten in den gevel, die hierdoor zijn vroegere geslotenheid geheel mist; de aardige levendige luikjes zijn verdwenen. En waarom konden de schoorsteenen op de hoeken, met hun sierlijke bekroning en grappige scheepjeswindwijzers (de vier oorlogsschepen der vlagvoerende opper-officieren voorstellende) niet behouden blijven? En waarom moesten de pilaren ter weerszijden van den ingang, bekroond door wapendragende leeuwen, worden afgebroken? De oude huizen aan den O.Z. Voorburgwal zijn reeds lang verdwenen, en met hen het toegangspoortje; in de plaats daarvan werd een gat in de huizenreeks geslagen. De grappige bevloering van den binnenhof, met een zeekompass om de gerechtspaal, teeken van hoog gezag, in zijn midden, moest ook al verdwijnen. De paal werd in de 18e eeuw vervangen door

een hardsteenen pomp, door een lantaarn bekroond, die trouwens een der weinige lichtpunten vormt in de doodsche omgeving, waarin verder, behalve de mishandelde gevel van het hoofdgebouw, nog slechts het kapeltorentje en een grappig verguld leeuwje met zwaard en pijlen op een der dakvensters, eenige afwisseling vormen. In deze gebouwen dan werd het bestuur van Amsterdam gezet, dat tot dusverre in het statige gebouw aan den Dam had gezeteld, toen Lodewijk Napoleon in 1808 het Raadhuis als Paleis wenschte te betrekken. Het Prinsenhof, waarin na de opheffing der Admiraliteit nog eenige jaren het „Comité tot de zaken van Marine” had gezeteld, werd bij Koninklijk Besluit van 2 Febr. „ter geheele en volkomene dispositie van het gemeente-Bestuur” gesteld. Amsterdam's Stadhuis werd het eenige, den Koning van Holland waardige gebouw der stad geacht. Of het Prinsenhof het *stadsbestuur* waardig was, deed minder ter zake.

De gebouwen der Admiraliteit hebben één fraai vertrek bevat: de vergaderzaal der Raden, die zich in het hoofdgebouw bevond; ze prijkte met twee fraaie schouwen, door beeldwerk en schilderstukken versierd. Enkele andere vertrekken hadden min of meer sierlijke schoorsteenen, maar verder was er in deze en andere lokalen weinig fraais te zien. Laat ons thans even dit hoofdgebouw bezoeken, dit alleen, want de rest is waarlijk der bezichtiging niet waard. De ingang,

met het uitgebouwde glazen kastje, doet aan een „entrée de l'hôtel” denken. Maar als men dan in de geweldige voorhal is gekomen, die laag is en eenvoudig, maar toch niet zonder deftigheid, is men een oogenblik geneigd te denken: wat klein, wat nederig voor de Hoofdstad, maar het valt toch nog mee. Ter rechterzijde voert een zoowaar marmere trap naar boven; monumentaal is hij niet, maar het gaat toch, werkelijk,

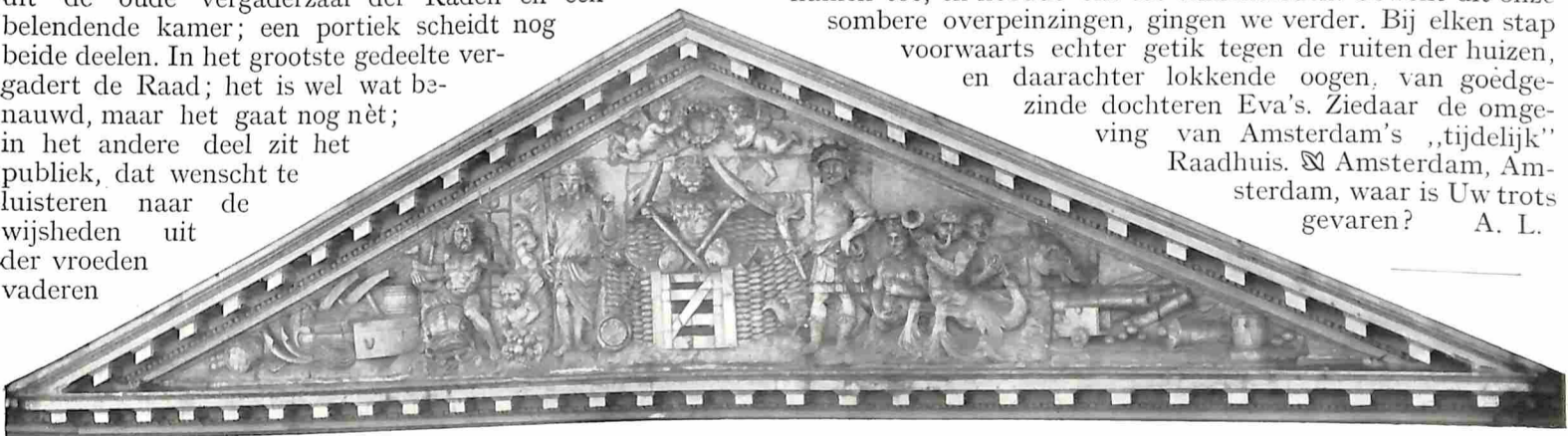
OVERZICHT DER PRINSENHOF-GEBOUWEN IN DE TWEDE HELFT DER 17DE EEUW.

het kan er mee door. Maar als men dan boven is gekomen, staat men in een gelig geschilderd hok, de wachtkamer voor het publiek, waar een wapenbord aan den wand het eenige versiersel vormt. Snel verder! We bevinden ons dan in de voorzaal of vestibule van de vergaderzaal der Admiraliteitsraden, waartoe een deftige portiek toegang verleent. Deze wordt bekroond door de stroomgoden van Amstel en IJ, en tusschen beide is, tegen een donkeren en relief bewerkten achtergrond met den Hollandschen tuin, door vlaggen geflankeerd, de Hollandsche leeuw op een veld van keel aangebracht. (Zie de afb. op blz. 155). Ter weerszijden van deze portiek hangen merkwaardige oude schilderijen, een primitieve voorstelling van boogschutters en een „braspenningsmaaltijd” door Cornelis Antoniszoon (1533). Op den rand der hooge, sobere betimmering van deze vestibule staan afgietsels van bronzen beeldjes van eenige graven en gravinnen van Holland; de origineelen, die prijkten in de kamer van Thesaurieren Ordinaris in het echte Stadhuis (thans „tijdelijk” kamer van H.M. de Koningin), en nog vroeger, boven de traliën van de vierschaar in het oude Stadhuis, bevinden zich tegenwoordig in het Rijksmuseum. Doorgaande komen we in een derde, weder zeer eenvoudig vertrek aan de zuidzijde van dezen vleugel; het is de wachtkamer voor hen, die den Burgemeester wenschen te spreken, en dient tevens — men moet zich weten te behelpen, eerst een schilderstuk boven de schoorsteen de aandacht; het is geschilderd door Gerard van Honthorst, en stelt Maria de Medicis voor. In het Stadhuis prijkte het boven een der schouwen in de secretarie, die in 1808 geheel verbouwd werd.

SCHOORSTEENSTUK IN DE WACHTKAMER VAN DEN BURGEMEESTER IN 'T PRINSENHOF, AFKOMSTIG VAN DE SECRETARIE IN HET RAADHUIS OP DEN DAM, VOORSTELLEND MARIADEMEDICIS, DOOR G. VAN HONTHORST.

Verder zien we hier een buste van Burgemeester Nic. Tulp, geneeskundige tevens, die door Rembrandt vereeuwigd werd op zijn „anatomische les". Er hangen hier verscheidene wapenborden, waarvan een, met de wapens der Regenten van het Aalmoezeniersweeshuis, in een fraai-gesneden lijst is gevat. Merkwaardig zijn de omlijste platen die de wapenschilden van Burgemeesteren en Wethouders vertoon; voor niet heraldisch-geestdriftigen vooral die van den laatsten tijd: verscheidene schilden zijn hier blanco gelaten. De heer Treub was de eerste, die zich te democratisch voelde om een fantasie-wapen boven zijn naam te plaatsen; velen, waaronder alle sociaaldemocraten, maar ook de burgemeesters Tellegen en de Vlucht, hebben zijn voorbeeld gevolgd. Tot onze verrassing zagen wij, dat Wethouder Wierdels drie gouden leliën op een veld van keel in zijn wapenschild voert, de heer Jan ter Haar een opgeheven hand op een dergelijk veld. Mr. S. de Vries' wapen is een zeer onheraldisch molentje, door witte lijnen aangegeven op een blauwen achtergrond. Van de verdere wapenborden, die hier de armelijke muren bedekken, noemen wij nog die van Regentessen van het Leprozenhuis; ook hangen er nog wapenplaten van de Commissarissen der Wisselbank, van Kleine Zaken, en van Huwelijkszaken. Ten slotte valt er een spiegel te bewonderen, waarvan de eikenhouten lijst is gebeeldhouwd door Quellijn met voorstelling van de vier elementen. ☞ Van hier de Burgemeesterskamer, tevens vergadervertrek van Burgemeester en Wethouders, betreden. Dadelijk valt hier de aandacht op een schilderij van F. Bol, prachtig van grauwe, sombere stemming; men ziet daarop de vader van het Leprozenhuis, aan Heeren Regenten een jongen ter opneming voorstellen. Meer schilderwerk, dat de bezichtiging overwaard is, siert hier de wanden. Daartoe behoort niet het stukje, dat den brand van het nieuwe Stadhuis op den Dam in beeld brengt, en evenmin een ander, dat het nieuwe Stadhuis (tijdelijk Paleis) zeer gebrekkig vertoont. Maar mooi zijn de schilderijen van Saenredam en Beerstraeten, die, in zeer verschillende jaargetijden, en onder zeer verschillende belichting, het oudste Stadhuis verbeelden. Kostelijk ook is hier een groot stuk van Lingelbach (1656), een gezicht op den Dam; rechts het Stadhuis (tijdelijk Paleis) in aanbouw, in het midden de Oude Waag, op den achtergrond het Damrak, gevuld met schepen, en op den voorgrond, een vroolijk straatgewoel van mensch en dier, patriciër en man uit het volk. Dan hangen hier nog twee mansportretten, krijgslieden, van onbekende hand, en een treffend contereitsel van den klokkenist Nouts door B. van der Helst. In deze kamer staan een vijftal fraaie vroeg-17e eeuwse leunstoelen, waarvan we een op deze blz. afbeelden. ☞ Naast de Burgemeesterskamer is de Raadszaal; evenals deze ziet zij op de binnenplaats uit. Deze zaal is gevormd uit de oude vergaderzaal der Raden en een belerende kamer; een portiek scheidt nog beide deelen. In het grootste gedeelte vergadert de Raad; het is wel wat benauwd, maar het gaat nog net; in het andere deel zit het publiek, dat wenscht te luisteren naar de wijsheden uit der vroeden vaderen

FRONTISPIES VAN HET PRINSENHOF, HOOFDGEBOUW, VOORSTELLEND DEN HOLLANDSCHEN LEEUW IN DEN TUIN MET DE ANKERS DER ADMIRALITEIT, GEFLANKEERD DOOR MARS EN JUSTITIA.

mond. Van de zaal zelve is weinig of niets te zeggen; zij is tamelijk laag, en bezit een mooi-bedoelde plafond-versiering, die wel 19e eeuwsch werk zal zijn. Verder vindt men er een aantal eenvoudige 18e eeuwse stoelen. ☞ Dat de raadzaal toch nog eenigszins 'n voornaam cachet heeft, dankt zij alleen aan de schilderijen, die haar wanden sieren. Het zijn een tweetal groote schuttersstukken van Adriaan en Jacob Backer, benevens een schilderij van Adriaan Backer, voorstellende Regenten en Regentessen van het Aalmoezeniershuis, en een kleine schuttersmaaltijd boven de misvormde schouw, van Aert Pieterszoon. Verder hangen hier afbeeldingen ten voeten uit van de tijdelijke gebruikers van het Stadhuis der stad: de Koningen Willem I, II, en III, benevens de bekende teekening door Th. Schwarze van Koningin Wilhelmina als jong meisje; bovendien nog een onartistiek contereitsel van Prinses Sophie. ☞ Ziehier, wat het „tijdelijk" stadhuis der Hoofdstad te bewonderen geeft; veel is het niet voor Nederland's eerste stad met zulk een grootsch verleden. En wie dan „binnendoor", door hokjes en langs trapjes, het gebouw verlaat, gevoelt zich wel droef te moede. De mannen, die in de 17e eeuw het monumentale gebouw op den Dam deden verrijzen, hebben niet kunnen denken, dat hun opvolgers eens deze schande zouden moeten ondergaan. Hun schepping tot Paleis verknoeid en door het stadsbestuur verlaten op last van een door vreemden op den troon geplaatst Koning. De zetel der eens zoo fiere regeerders verplaatst naar het kantorencomplex der Admiraliteit! Vondel's wensch, dat de Wijsheit

BURGEMEESTERSSTOEL IN HET PRINSENHOF, AFKOMSTIG VAN HET RAADHUIS OP DEN DAM, WAAROP EENS HEEREN BURGEMEESTERS ZATEN, DIE HET „KONINKLIJK PALEIS" STICHTTEN.

noit van 't Raethuis scheiden magh,

Maer kroonen dezen bou, met titelen en naemen

Van Heeren, die hunn' stoel en kussen niet beschaemen,

is ook niet in vervulling gegaan. Want reeds vele tientallen van jaren hebben deze Heeren het niet gewaagd aan den vernederenden toestand, waarin men hen heeft gedrongen, een einde te maken. Liever ten koste van veel gelds de schamele gebouwen vergroot, dan het schrikkelijke waagstuk te ondernemen, om het Huis der Stad, door een kranig en krachtig voorgelacht daarvoor bestemd, in gebruik terug te nemen. De moed der democratie heeft zijne grenzen, grenzen die enger blijken te zijn dan die der hooghartige patriciërs, de stichters van „'s werlds achtste wonder", die ook voor geen Vorsten beefden. ☞ Zoo peinsden wij, toen wij ten slotte het „Stadhuis" nog eens omwandelden, om te zien, of wellicht aan de saaie muren nog iets schoons of merkwaardigs te zien zou zijn, dat aan ons speurend oog tot dusverre was ontgaan. Maar niets was er, niets. In weemoed verzonken, gingen we door de Prinsenhofsteeg. Een blonde vrouw trad er uit een huis, voegde ons de zoetste namen toe, en noodde ons tot binnentreden. Gewekt uit onze sombere overpeinzingen, gingen we verder. Bij elken stap voorwaarts echter getik tegen de ruiten der huizen, en daarachter lokkende oogen, van goedgezinde dochteren Eva's. Ziedaar de omgeving van Amsterdam's „tijdelijk" Raadhuis. ☞ Amsterdam, Amsterdam, waar is Uw trots gevaren? A. L.

„BANTAM”.

ONLANGS was ik in een oud buiten, dat ik al jaren kende van de buitenkant af, waar ik tamme kastanjes wist te staan, een sparrenlaan, hoog en ernstig, waar konijntjes speelden en nooit menschen kwamen; een oprit ook had ik gezien, maar dat er zooveel belangrijks verborgen was voor oningewijden, dat had ik niet geweten. Wat is geheel onverwachts iets te vinden een rijkdom, dat groeit uit tot een bezit, meer en werkelijker omdat het spontaan geziene, het niet voorbereid zijn, zuiverder eigen waarneming in zich houdt. ☞ Hoe heb ik versted te kijken gestaan toen ik de zijtrap van het breede bordes voor het huis afgaande en door de pergola heen, die, zeer geschonden, mij weinig van de eigenlijke waarde kon schenken, kwam bij al de Conifeeren. ☞ Mij trof allereerst de Treuresch, machtige, uitgegroeide boom, met een spanning in de takken, een groote overgave, een ontstellende weedom, de stam en groote armen zeer donker tegen de stille, grijze lucht, de jongere loten de lange geesels, de dunne striemers, de voorbereiders tot het schikken in het onvermijdelijke, Hiervoor de opgaande zuilvorm van de Conifeeren, de Chamaecyparis Lawsoniana's strak, toch verzoenend door de rijzende toppen, maar gesloten en ongenaakbaar. Hierbij de Taxusheg, de hooge, die

afslot en voor mijn gezicht bijeen hield dit stukje wereld in ademlooze stilte staande; een pad terzijde, de oude eiken van het bosch en de nabijheid van het goede water, maakten veel milder indruk, maar er bleef een machtige tragiek, er bleef een onlosmakelijke eigen, zeer bijzondere sfeer, die zelden in een buiten tot zoo'n hoogtepunt uitgroeit, een tragiek die weinigen op een laten middag gekomen, zonder schroom zullen beleven. ☞ Bij het bestudeeren van deze plek werd het mij duidelijk hoe oorspronkelijk was gedacht afwisseling te brengen, een tegenhanger te schep- pen met de dichtbij gelegen, vriendelijke weide, waar tus- schendoor een pad den vijfverzoom volgde; hier was de ruimte, hier was het licht, het uitzicht, hier was het blijde! ☞ Dit pad en dat andere van onder de rozenpergola gekomen, dat ook van bloemenweelde nog de herinnering bewaarde, kwamen samen bij de conifeeren, en de verbinding van deze twee, het zich oplossen, de overgang tot de enkele weg die verder zou brengen naar nog veel belangrijks, was uitgewerkt op een meesterlijke wijze in dit betrekkelijk kleine stuk grond. ☞ Na al het licht, de rust, de stemming. Na al de weelde, de soberheid. Na de vreugde — de weedom. De tegenstel- ling op zijn sterkst genomen, krachtig, bewust, niet cru, niet onbeheerscht, belangrijk en vol gedachte. ☞ In de weide stond een pracht Plataan, een stoute boom, naar alle kanten vrij ontwikkeld en behangen met de balletjes, of kinderen

voor Kerstmis bezig waren geweest. Van hieruit was de as getrokken tot het hart van den weg uit het weide- en het rozenpad ontstaan; de driehoek door het elkaar naderen dezer paden gevormd, bevatte de Taxusheggen zóo op de basis gepland dat een cirkelvormige plaats voor een zijte uitzicht gaf op de weide en de Plataan en aan den achterkant deze heg ook een nis zijnde, naar den top van den driehoek was gekeerd, het was dus een zware heg te zamen. Op de hoeken stonden de conifeeren, twee aan iederen kant, zich met de Taxushaag verbindende en de wacht houdende, en met hen langs de buitenzijde van de paden, de dubbele allée beginnende, die de zijden van dezen driehoek vormden. ☞ Zoo herhaalde zich deze zuilvorm tot zestien maal toe, om, alvorens zich verder voort te zetten, onderbroken te worden door een Jeneverbes, oud, zeer oud, en uiteengevallen in demonische zware en sombere armen, omhoog geheven als een voorwereldlijk dier in zijn onbehouwenheid en geweldigheid van bouw. ☞ Terzijde van dit alles bij den waterkant, de Treuresch, maar in voldoende nabijheid om te overheerschen, om te bekronen deze oplossing van twee zich vindende paden.

TINE COOL.

Portret en het volksgeloof.

☞ Volgens een niet algemeen voorkomend volksgeloof, dat men, naar ik meen, het meest bij ouden van dagen aantreft zal iemand, die zich van z'n jeugd af tot op gevorderden leeftijd geen portret heeft laten maken, spoedig komen te overlijden, wanneer hij op lateren leeftijd er toch toe mocht

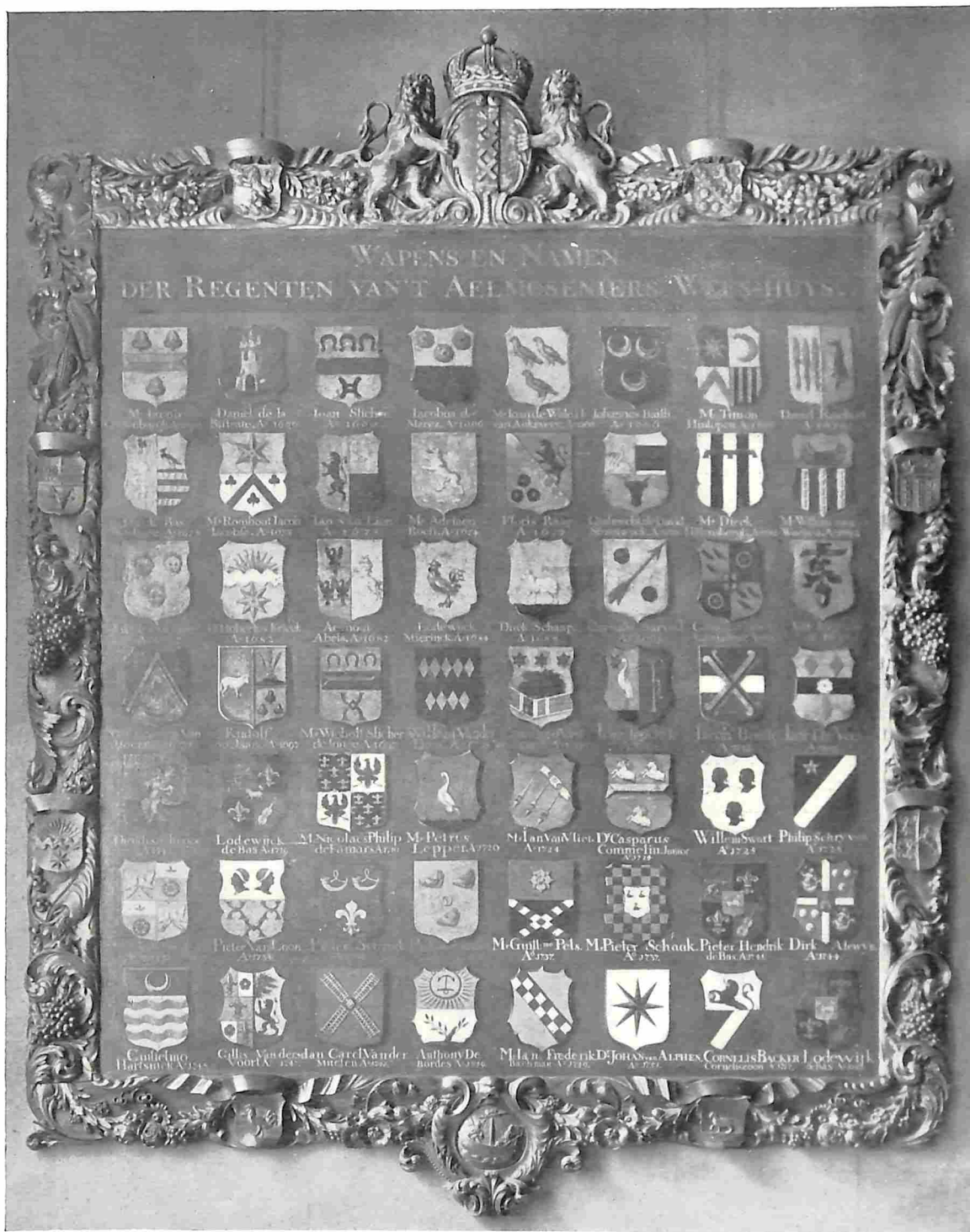

Foto C. Steenbergh.

WAPENBORD, AFKOMSTIG VAN HET AALMOEZENIERS-WEESHUIS, IN EEN DER VERTREKKEN VAN HET PRINSEN- OF ADMIRALITEITSHOF.

overgaan. Dit volksgeloof, dat gelukkig uit den aard der zaak slechts sporadisch pleegt voor te komen, kan gedurende korten of langeren tijd de sfeer in de huiskamer geheel bederven. Steeds wanneer de betrokken persoon iets later dan gewoonlijk thuiskomt of feitelijk in alle gevallen, waar 't een of ander voorvalt, afwijkend van den gewonen gang van zaken, vermoeden zij dat hem een ongeluk is overkomen en verkeerden daardoor in een gedrukte stemming. ☼ Toen vullig maakte ik zelf een dezer dagen weder een geval mede, dat eene vrouw met een bedrukt gezicht vertelde, dat haar man zich 's middags had laten fotografeeren en zij zoo angstig was, daar hij, juist nu, reeds een uur over tijd was. Vroolijk stapte deze echter na eenigen tijd binnen en bracht de verheugende tijding mede, dat hij één zijner beste vrienden uit z'n jongentijd had ontmoet, en pratend over streken en kennissen van vroeger, een uurtje langer dan eerst zijn plan was, bij hem thuis had doorgebracht. ☼ Ziehier een volksgeloof, waarvan we de verdwijning niet behoeven te betreuren, hoe typisch het moge zijn.

JOH. TH. L.

Van Menschen en Dieren

door G. D. ROBERTS.

I.

DE HEER DER SCHEP-
PING.

DAAR het water op zijn naakt lichaam bijna zoo warm aanvoelde als melk, en daar het een sterk draagvermogen had door zijn hoog zoutgehalte, was Johns overtuigd, dat hij zich onbepaalden tijd drijvend zou kunnen houden. Als uitstekend en volleerd zwemmer had hij niets anders te doen dan rustig te zwemmen tot hij of land zou vinden of door honger en dorst zou worden overmand. Nu ja, er waren nog wel andere gevaren — want deze tropische zee was het tehuis van haaien, zaagvisschen en potvisschen.

Maar hij schakelde de gedachte aan cdergelijke onaangename ontmoetingen vastberaden uit zijn berekeningen, als een dier mogelijkheden waaraan hij, door er aan te denken, toch niets kon veranderen. ☼ Daar de ongebreidelde woede van den orkaan sinds eenige uren uitgeraasd had, — reeds vóór de onbestuurbare logge boot waarin hij gevaren had was verongelukt, — bevond Johns zich nu op een betrekkelijk kalme zee. Boven, op de geweldige golven, was

nog wind genoeg om het schuim voort te jagen en hem hevige slagen toe te brengen; maar in de groote, deinende diepten heerschte een verrukkelijke kalme. Hij manoeuvreerde handig om in die kalme te blijven, terwijl hij uitrustte en op zijn verhaal kwam na de verstikkende worsteling uit de draaikolk van het gezonken schip. Van tijd tot tijd schoot hij met hoofd en schouders boven water en keek met spiedende blikken op de door sterrenlicht beschenen zee om

zich heen, om te zien of er nog andere scheepsbewoners in leven gebleven waren. Maar toen hij bedacht hoe het zelfs hem — met al zijn kracht en geoefendheid en met zijn voorzorgsmaatregel om zich geheel te ontkleeden toenderampe voorzien was, slechts met de uiterste inspanning gelukt was zich aan die draaikolk te ontworstelen, verbaasde het hem niet, dat hij de eenige was.

☼ In den beginne had hij al zijn vermogens geconcentreerd op den strijd om te ontkomen aan die in letterlijken en feitlijken zin genomen hel. Voor gevoels was er geen plaats in zijn geest — alleen voor den wil om te leven. Daarna, toen hij bemerkte dat hij met sterken slag voortzwom en weer gemakkelijk adem kon halen in de kalme, diepe zeevalleien en met helderen blik kon kijken naar de groote sterren, die laag in een fluweelen hemel hingen, overweldigde hem de angst voor de eenzaamheid. Hij was al vroeger in aanraking geweest met de eenzaamheid en had zich ervan teruggetrokken. Hij had ze in gedachten beleefd, duizendvoudig vergroot, en was teruggeschrikt voor dit visioen. Maar nu leerde hij ze voor den eersten keer kennen; en een oogenblik was het alsof een ijskoude vuist zich om zijn hart gelegd had. ☼ Het leek hem alsof de eenzaamheid hem minder vreeselijk zou toegeschenen hebben als hij de hand had kunnen leggen op een plank of lat of een eind leuning, of als hij maar nog zoo weinig van zijn kleeren aan had

gehad. Maar hij was niet meer dan een vonk menschelijk leven in de oneindige uitgestrektheid van de zee onder den strakken hemel. De dooden die willoos en stil in de onmetelijke diepten onder hem samen op en neer deinden leken minder alleen. ☼ De meeste menschen in zijn positie zouden gewanhoopt hebben en zich hebben laten verdrinken, overweldigd door de gedachte, dat zij den heelen oceaan tegen zich hadden. Maar het lag niet in den aard van dezen

Foto C. Steenbergh.

PORTIEK IN HET BOVEN-VOORHUIS VAN HET V.M. PRINSEN-
OF ADMIRALITEITSHOF, DE TOEGANG TOT DE VERGADER-
ZAAL DER RADE TER ADMIRALITEIT (TIJDEL. RAADZAAL).

Johns om zich overwonnen te verklaren. De gedachte kwam zelfs niet voor een oogenblik bewust bij hem op. Hij kon er zich niet indenken, dat hij een strijd zou opgeven, hoe hope-loos ook, zoolang hij nog in staat was zijn wil te beheerschen. Hij ging uit van de stelling, dat men niet eerder een strijd mocht opgeven voor men heelemaal dood was en wist dat men dood was. ☼ Hij wijdde zijn herlevend denkvermogen dus nu aan de vraag in welke richting hij zou zwemmen. Het was nog pas het begin van den nacht, daar het lang ge-teisterde schip twee uren na zonsondergang in de diepte was verdwenen. Alle mogelijkheden kalm overwegend — een tamelijk vage taak, in aanmerking nemend, dat al minstens twee dagen lang niemand op het schip geweten had in welke lengte- of breedtegraad dit zich bevond — besloot hij pal west te zwemmen. Zoo had hij naar zijn meening de beste kans land te vinden — inderdaad een heel gegronde hoop, in welke richting hij ook zwemmen zou, in deze zee met haar talloze eilandjes. De hoofdzaak was, dat hij een bepaalde richting uitging en die hield, omdat hij anders kans had zich uit te putten door voortdurend in een cirkel rond te zwemmen. Hij had de sterren om hem te leiden; en daar hij van beroep een rondzwerfend journalist was en zijn hoofd vol zat van allerlei — zij het niet steeds juiste — kennis, wist hij genoeg van de sterren voor zijn doel. Het meest hoopte hij land te vinden vóór de dag aanbrak — vóór de zon op hem neerschijsend uit een hemel van rood koper, zijn hersenen zou doen koken in zijn onbeschermden schedel en hem krankzinnig zou maken van dorst. Hij wist, dat, welk land hij ook zou vinden in deze wateren, het een land zou zijn van wilde dieren en nog wildere menschen. Maar de vraag wat hij doen moest als hij bedoeld land bereikte, scheen hem, niettegenstaande zijn onverwoestbaar optimisme, niet bepaald dringend open een antwoord te wachten. Als hij 't zoo ver bracht, dat hij er

voor stond, zou hij er wel eens over denken. ☼ Zoo zwom Johns voort, op zijn zijde, met een kalmen slag waarmee hij zijn krachten spaarde. Telkens als hij den top van een lange golf naderde en den wind en het voortjagende schuim voelde, zette hij meer vaart en dook onder den golfslag door, ten einde weer zoo spoedig mogelijk de betrekkelijke kalme der lagere gedeelten te bereiken. Maar de wind, blijkbaar tevreden met het bereikte resultaat, ging snel liggen en al spoedig veroorzaakten zelfs de golftoppen hem geen last meer. De storm werd een koeltje en stierf daarna geleidelijk weg, behalve dat er soms nog een windstootje kwam, als iemand die diep en hijgend ademhaalt na een uitbarsting van hevige woede. ☼ Naarmate Johns verder zwom, werden de donkere, deinende golven vlak en rustig, als vettige plassen, die soms uitbarstten in schittering van wit, fosforesceerend licht, als bezaaid met sterren, waar het door zijn armen in beweging werd gebracht. Dat lichten van de zee in tropische streken was iets, dat hij al vaak gezien had; maar nu, onder het zwemmen, lette hij er meer op, alleen om zijn geest bezig te houden. De kleine vonken van fel, plotseling licht, die verschenen en verdwenen in den wazigen, deinenden glans, leken hem toe oogen te zijn, spottend en wreed, die keken welke richting hij opging en lachten bij de gedachte aan het einde. Enfin, hij stoorde zich niet aan hun spot, maar hij zou ze teleurstellen in hun kwaadaardige verwachtingen. Den heelen eindeloozen nacht

lang vermaakte hij zich met deze fantasie, tot ten slotte de sterren haastig uitgedoofd werden en de tropische dageraad snel aanbrak boven den golvenden horizon. ☼ Hij bescheen, op zowat zes mijl afstand, een rand van rotsen, door de branding geteisterd, met daarachter een rij palmboomen en een lagen heuvel, purpergroen van kleur, ongeveer een mijl verder binnenslands. ☼ Hij lachte triomfantelijk, veranderde van koers naar rechts en zwom recht op de klippen aan. Maar hij zwom nu heel langzaam, daar hij zijn krachten wilde sparen voor de laatste worsteling met de branding. ☼ Toen hij ten laatste tot op een paar honderd voet van de klippen genaderd was, en hij zag hoe de donderende en schuimende branding soms haar koppen over de rotsen heenwierp, begreep hij dat een landing op dit punt niet mogelijk was, zelfs niet voor een geoefend zee-zwemmer als hij was. Maar hij zag tevens, dat het land op dit punt een soort van voorgebergte vormde, dat rechts van hem in zee uitstak. Hij wendde zich dus weer naar rechts en zwom geduldig in een lijn evenwijdig aan de bulderende branding. Na nog eenige uren — inmiddels was de zon van gesmolten koper geworden, wat hem noodzaakte voortdurend zijn hoofd nat te houden — kwam hij om het voorgebergte heen en bereikte hij ten slotte, zooals hij gehoopt had, een plaats

waar de branding, onder de beschutting van het land, minder onoverkomelijk was. Hij wachtte op een geweldige golf, waarvan hij meende te kunnen voorspellen waar zij zou gebroken worden, en volgde die in haar vaart, waarbij hij zorgde een eind achter den kop te blijven en zich niet te laten meevoeren in haar verpletterenden val. Juist toen de golf met donderend geweld uiteenbarstte, voelde hij grond onder zijn voeten en zich snel vooruit werpend, stortte hij zich in een minder diepen plas alvorens de volgende golf hem kon bereiken. ☼ Een mijl verder op, achter een kalmen strook water, lag een blankgouden strand,

schitterend in de zon, waaroverheen een ondiep riviertje slingerend zijn weg zocht. ☼ Dadelijk op zijn hoede, zwom Johns langzaam landwaarts, in iedere boom en boomgroep speurend naar een teeken van gevaarlijk leven. Het feit dat hij eenige parkieten gewaar werd, die gezellig snaterden en schreeuwden in de boomtoppen bij het stroompje, schonk hem de overtuiging, dat er geen menselijke wezens of gevaarlijke dieren in de onmiddellijke nabijheid waren. Hij wist niet wat hij in dit onbekende land te verwachten had — hij vermoedde wel, dat het een eiland was — omdat hij niet kon nagaan of het een uitlooper was van de groep van Nieuw Guinea of dat het deel uitmaakte van het gebied van Sumatra. Hij wist, dat, als het tot de groep van Nieuw-Guinea behoorde, er geen geweldiger wilde dieren zouden zijn dan zwijnen, behalve, natuurlijk, slangen. Als dit echter een uitlooper was van het gebied van Sumatra, dan wist hij evenzeer, dat hij er de meest woeste dieren van den Maleischen Archipel kon verwachten. Toch hoopte hij, dat dit laatste het geval aardbol waarvoor hij meer bevreesd was dan voor de wilden uit de jungle van Nieuw-Guinea. ☼ Johns kwam aan land bij de monding van den stroom; dadelijk wierp hij zich languit op den grond en dronk naar hartelust van het lekkere en zuivere, zij het ook bijna lauwe water.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.

HUIS MET GEVEL VAN VINGBOONS AAN DEN OUDEZIJDEN VOORBURGWAL TE AMSTERDAM, AANGEKOCHT TER VERGROOTING VAN HET TIJDELIJK RAADHUIS DER HOOFDSTAD.